

speram jejunabunt nobiscum universi reges et principes, clerus et populus, nobiles et ignobiles, simul in unum dives et pauper ».

Micrologus in lib. de Ecclesiasticis observationibus, cap. 49: « In hoc, inquit, quadragesimale jejunium ab aliis differt, quod in aliis post nonam, in hoc autem post vesperam reficere debemus. Nec juxta canones, quadragesimaliter jejunare censemur, si ante vesperam reficimur ». Canon autem quem ipse citat, videtur esse ille, quem ex Cabilonensi Concilio his verbis refert Gratianus de consecrat. distinct. 1. « Solent plures, qui se jejunare putant in Quadragesima, mox ut audierint signum ad horam nonam, manducare. Qui nullatenus jejunare credendi sunt, si ante manducaverint, quam vesperinum celebretur officium.

Denique apud veteres, quamvis de tempore Quadragesimæ nonnulla varietas esse videatur, an ad finem diei, an post horam nonam jejunium solvi possit; tamen inauditum est prorsus, ut ante horam nonam, quæ est tertia post meridiem jejunium quodcumque solvatur. Quemadmodum etiam nulla est apud veteres mentio binæ refectionis, cum de jejuniiis agitur.

Porro S. Thomas in 2. 2. quæst. 147. artic. 6 et 7. rationem reddidit, cur ad jejunium rite servandum una relectio, et hora nona ex Ecclesiæ lege, vel consuetudine requiratur. Unius enim refectionis illa est causa, quod jejunium ideo sit institutum, ut natura dometur, non ut destruat. Domatur autem et non destruitur, si assueta bis cibum capere, semel tantum sumat: destrueretur enim si nihil sumeret, et non donaretur si nihil amitteret. Horæ autem nonæ ratio est quoniam qui jejunant carnem suam quodammodo crucifigunt, et Christo patienti compatiuntur; Christus autem usque ad horam nonam in passione perdurans, illa demum hora a doloribus et laboribus requievit.

Sed opus erit breviter Kemnitio respondere, qui in 4. part. examinis Concilii Tridentini pag. 516 et 517. Catholicos reprehendit, quod non amplius horam nonam, aut vesperam expectent, cum temporibus juniorum cibum capiunt, quodque non semel, sed bis corpus reficiant, dum sumunt prandium sub meridiem, cœnulam sub vesperam.

Primum respondemus, usum jejunia solvendi circa meridiem, et cœnulam sumendi sub noctem ab Ecclesia non imperari, sed tolerari; neque deesse inter Catholicos, qui

unica omnino refectione contenti, nihil omnino cibi degustent nisi vel hora nona, vel sub vespera. Neque enim ignorant jejunium tanto esse perfectius, quanto diutius relectio sive cœna differtur.

Deinde, addimus determinationes ejusmodi rerum, quæ non habentur ex divino jure, posse per ecclesiasticam legem, vel consuetudinem pro locorum et temporum diversitate ita variari, ut quod uno loco, vel tempore non licet, alio loco, vel tempore liceat. Nam et apud veteres in quadragesima quædam provinciæ, hora nona solvebant jejunium, aliæ non nisi sub vesperam. In quibusdam locis Sabbato jejunabatur, in aliis prandebatur. Et multa hujusmodi refert S. Augustinus in epist. 118. Itaque tametsi nostro tempore severitas jejuniorum aliquantulum relaxata esse videatur, tamen non ideo reprehendi possunt populi christiani, qui morem in Ecclesia introductum, atque a Pastoribus vel probatum, vel certe permissum sequi volunt.

Addimus postremo, non carere probabili ratione mutationem illam horæ nonæ in horam sextam, quod attinet ad tempus solvendi jejunia. Nam quando veteres definierunt horam nonam pro solutione jejunii, tempus ordinariarum cibum sumendi solebat esse meridies. Satis enim esse putaverunt ad carnis afflictionem et castigationem, si ad spatium trium horarum, id est, ab hora sexta usque ad nonam relectio differretur. Nostro vero tempore magna pars hominum non hora sexta, sed tertia prandere solet: ex quo sequitur, ut si tempore jejunii cibum sumant hora sexta, hoc est, ad meridiem, tribus horis serius ad reficiendam corpus accedant, quam ordinarie soleant, ac per hoc ab antiqua consuetudine non recedant.

Fuisse autem apud veteres in more positum, ut ad meridiem prandium sumerent multis testimoniis ostendi potest. Ut omittam quod scribit Festus, prandium dictum esse etiam merendam, quod meridie fieret, et Plutarchus lib. viii. de problematibus convivialibus problemate sexto, dicit, prandium nomen habere ab hora meridiana, ut sit prandium quasi parendion; Genes. xliii. Joseph cum fratribus ad meridiem prandet. Lib. ii. Esdræ cap. viii. usque ad meridiem populus audit lectionem legis, inde dimittitur ad capiendum cibum. Daniel. xiii. de hora meridiana quæ fiebantur judicia, dicunt senes, eamus domum, quia hora prandii est. Joan. iv. hora

dicatur fuisse quasi sexta cum discipuli cibos paraverunt, ut dominus prandere posset. Actor. ii. B. Petrus, ut probaret, Apostolos non fuisse ebrios post acceptum Spiritum sanctum, ut turbæ existimabant, satis esse putavit, si diceret, horam tertiam tunc fuisse. Actorum x. idem Apostolus hora sexta sibi prandium parari jubet. Joannes Cassianus Collat. 21. cap. 23. festis diebus, quibus non jejunatur, hora sexta cibum sumendum esse dicit. Quod idem statuit S. Benedictus in regula cap. 41. S. etiam Gregorius lib. iii. Dialog. cap. 15. tempus cibi capiendi, cum non jejunatur, horam sextam, cum jejunatur, horam nonam fuisse scribit. Denique S. Thom. in 2. 2. quæst. 147. art. 7. ideo dicit, horam nonam aptissimam esse solvendo jejunio, quoniam tribus horis distat a meridie, quod est tempus prandii, cum non jejunatur. Sed quamvis hæc ita sint, et probabilem causam suæ consuetudinis habeant, qui jejunium solvunt hora sexta, tamen fatendum est, melius illos facere, qui more veteri non ante horam nonam, et in Quadragesima non ante vesperam cibum capiunt.

CAPUT III.

De ciborum delectu referuntur sententiæ hæreticorum.

De tertio, quod ad jejunium pertinere diximus, hoc est, de ciborum delectu, duæ contrariæ hæreses Ecclesiam vexarunt, et ex parte etiam vexant. Una fuit hæresis, cibos quosdam natura sua esse immundos, ac per hoc illicitos atque prohibitos. Et alii quidem omnium animantium carnes immundas esse dicebant, ut Ebionitæ apud Epiphanium hæ. 30. Encratitæ apud Augustinum her. 25. Eustathiani apud Socratem lib. ii. cap. 33. Priscillianistæ apud Augustinum hæresi 70. Apostolici apud Bernardum serm. 66. in Cantica. Alii non solum carnes, sed etiam vinum immundum dixerunt, atque omnino vitandum, ut Manichæi apud Augustinum hæ. 46. quam hæresim, quod attinet ad vinum, secutus est Mahomethus in Alcorano cap. 3. qui rursus cap. 12. prohibet quoque suis sanguinem, et suffocatum, et a lupo tactum.

Adversus hanc hæresim pugnant apertis-

sima Scripturæ testimonia: ac præsertim illud Apostoli Pauli, I ad Timoth. iv. *Spiritus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris et doctrinis dæmoniorum, in hypocrisis loquentium mendacium, et cauteriatam habentium suam conscientiam, prohibentium nubere, abstinere a cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, et iis qui cognoverunt veritatem, quia omnis creatura Dei bona est, et nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur* (1). Pugnatur etiam adversus eandem hæresim exemplum Domini et Apostolorum, qui tum alias, tum potissimum in ultima cœna Agnum comederunt, et vinum biberunt.

Altera igitur hæresis priori contraria fuit aliorum, qui nullos omnino cibos, neque in perpetuum, neque ad tempus, neque omnibus, neque quibusdam, neque absolute, neque certa de causa interdicti patiuntur. Ad hanc hæreticorum classem pertinent in primis Nicolaitæ et Valentiniani, qui cibos etiam idolis immolatos audacter edebant, ut Irenæus refert lib. i. cap. 1. et 27. Ad eandem classem pertinet Jovinianus, qui teste S. Hieronymo in ii. lib. adversus eundem Jovinianum, et S. Augustino in lib. de hæres. cap. 82. docebat, jejunia, et a cibis quibusdam abstinentiam nihil prodesse.

Ad eandem pertinent omnes hujus temporis hæretici, et eorum præcursor Erasmus. Nam in epistola ad Episcopum Basileensem Erasmus: « Paulatim, inquit, irrepsit consuetudo, quæ diem Veneris pisculentum nobis reddidit. Deinde ubi hoc successit, adjuncta est et Sabbati dies: nunc etiam Mercurii periclitatur. Ob idque genus observationum, videmus homines affligi, et denique mori, sibi que Christianos videri, cum sint Judæi ». Hæc ille, qui librum etiam integrum scripsit de interdicto esu carniarum; quem (ut verum fatear) numquam vidi. Porro ciborum delectum, qui in Ecclesia catholica certis diebus ab omnibus, et omnibus diebus a quibusdam religiose servatur, passim reprehendunt Lutherus in lib. de libertate christiana, Philippus in Confessione Augustana, et Apologia art. 15. et 26. Joan. Brentius in Confessione Wirtembergensi cap. de Jejunio. Centuriatores lib. ii. cent. 1. cap. 4. col. 395. Joan. Calvinus lib. iv. Institut. cap. 12. Martinus Kemnitius in 4. part. examinis Concilii

(1) I Tim. IV, 4.

Tridentini, et alii multi, quos longum esset recensere.

Quatuor autem sunt, quæ illis non placent in nostro delectu ciborum. Primo, quod videamur existimare cibos aliquos esse per se malos et immundos more veterum hæreticorum. Secundo, quod ad rationem jejunii pertinere dicamus abstinentiam a carne, et ab ovis et caseo; cum ipsi contra existiment ad jejunium solum pertinere abstinentiam a lautitiis, et proinde melius jejunare eum, qui carne fumo durata sobrie vescitur, quam qui optimis piscibus; et variis condimentis gulam irritantibus utitur. Tertio, quod delectum ciborum Ecclesia ita imperet, ut in conscientia peccare judicentur, qui secus fecerint. Quarto, quod delectum ciborum meritum esse velimus, et cultum Dei ex re in-differente faciamus.

Sed tertium et quartum explicantur paulo post in tertia et quarta parte hujus disputationis. De primo et secundo tantum hoc loco agendum erit. Itaque primum refellemus calumniam illam impudentem de immunditia ciborum. Deinde probabimus ad rationem jejunii pertinere abstinentiam a certis cibis, ac potissimum a carnibus.

CAPUT IV.

Refellitur impudens calumnia hæreticorum circa ciborum delectum.

Multi quidem ex adversariis, catholicæ Ecclesiæ illud objiciunt, quod cibos prohibeat, quasi natura sua immundi sint; sed quia copiosius, quam ceteri, Kemnitius hoc argumentum tractat in 4. part. examinis Trident. Concilii pag. 460. et sequent. ideo disputationem solius Kemnitii refellemus. Ac si quis forte miratur, cur nunc demum quartam istam partem Kemnitiani examinis attingamus, cujus nullam mentionem fecimus in disputatione de cœlibatu, de festis, de cultu Sanctorum, de reliquiis et imaginibus, sciat is, nobis, qui procul a Germania degimus, tertiam et quartam partem examinis Kemnitiani prorsus fuisse incognitam, cum illa scriberemus.

Sed ad rem: « Laborant, inquit Kemnitius, Pontificii magno conatu amoliri suspicionem istam, quasi cibos quosdam prohibeant, ea opinione, sicut olim Tatianus, Manichæi et Priscillianistæ, quasi scilicet vel

maledicti sint, vel a Diabolo occupati, ac propterea conscientiam inquinant; sed argumenta, quibus suam prohibitionem ciborum ante hæc tempora probare, et stabilire conati sunt, et pontificiæ consecrationes creaturarum, seu ciborum, prorsus ostendunt, in eodem ipsos luto cum antiquis istis hæreticis hæreere ».

At impudentem istam calumniam facile refellit Ecclesiæ consuetudo. Primum enim cibos omnes, etiam carnes et ova comedunt Catholici extra Quadragesimam, et alios dies, jejuniis, vel abstinentiæ deputatos. At si carnes et ova per se immunda esse crederent, nullo tempore illa contingerent. Quod enim per se immundum est semper immundum est. Quare Tatianistæ, Manichæi et Priscillianistæ non certis diebus, sed omni tempore se a carnibus abstinebant.

Neque repugnat huic nostro argumento, quod Monachi S. Benedicti, et Carthusienses, et alii quidam a carnibus se non certis diebus, sed semper abstineant. Nam Ecclesia neminem cogit Carthusianum aut Benedictinum fieri, ac per hoc neminem cogit perpetuo a carnibus abstinere, quo modo suos cogebant abstinere perpetuo Tatianistæ, Priscillianistæ et Manichæi.

Deinde, Catholici monachi, antequam monachi essent, carnibus vescabantur, neque inde se inquinari credebant; et posteaquam monachi facti sunt, severiorem quidem illam continentiam colunt, sed Christianos cæteros, qui carnes comedunt, non judicant, quod certe facerent, si carnes per se immundas et prohibitas esse censerent.

Deinde, in ipsa etiam Quadragesima, et quibuscumque aliis jejuniorum diebus, carnes in cibum concedit Ecclesia tum ægrotis, qui judicio medicorum ejusmodi cibo egent tum etiam valentibus, si aliud, quod comedant, non habeant; at si carnes natura sua essent immundæ, et ideo prohiberentur, quia per se malæ essent; non autem malum esset eas comedere, quoniam ab Ecclesia certo tempore prohiberentur; certe nulla ratione vel ægrotis, vel aliis ullis hominibus permitterentur: quomodo non permittuntur adulteria, et fornicationes, et alia, quæ per se mala sunt, etiamsi mortis periculum propterea subeundum esset.

Præterea Ebionistæ, Tatianistæ, Manichæi, Priscillianistæ, non solum carnes pecorum et avium, sed etiam piscium detestabantur, ut ex auctoribus supra citatis intelligi potest;

At catholica Ecclesia carnes piscium concedit, pecorum et avium, in diebus Quadragesimæ prohibet; non igitur errore hæreticorum, sed alia ratione ciborum delectum Ecclesia servat.

Denique sancti Patres, qui veteres hæreticos reprehendunt propter ciborum delectum ipsi quoque delectum ciborum in diebus jejuniorum sancte observabant, ut paulo post demonstrabimus: non igitur ex eo, quod ciborum delectu in diebus jejuniorum utimur, notari possumus tamquam Manichæi, vel Priscillianistæ, nisi veteres Patres eodem crimine teneantur. Sed argumenta Kemnitii videamus.

Primo objicit, quod ratio, cur Pontificii credant carnes animalium terrestrium esse prohibitas, non autem aquatiliam, sit, quia Deus Genes. III. maledixit terram et non aquam; item quia Christus non legitur comedisse carnes, sed pisces, panem et mel. Ex quibus ita concludit: « Ergo sentiunt carnes animalium esse maledictas, et per se immundas. Et contra, pisces panem et mel esse cibos per se sanctiores et mundiores quam carnes ».

Respondeo: ratio cur Catholici existiment carnes pecorum et avium certis diebus esse illicitas, non alia est, nisi quia placuit Ecclesiæ illas prohibere. Cur autem Ecclesiæ id placuerit, varias causas Theologi reddunt. Sed illa est potissima, quoniam jejunium indicitur ad cohibendam carnis concupiscentiam, quæ circa delectationes gulæ, luxuriæque versatur. Carnes autem terrestrium et volatiliam animalium magis nutriunt, et delectant ex genere suo, quam cæteri cibi: cum sint humanæ carni similiores. Inde enim et libentius appetuntur, et materiam generationis magis augent, unde stimuli carnis acriores oriri solent. Atque eadem fere ratio est ovorum et lactis: nam ut S. Hieronymus ex sententia veterum Ægyptiorum refert lib. II. adversus Jovinianum, nihil esse videntur aliud ovum et lac, nisi caro liquida et sanguis albus.

Præter hanc rationem, quam Theologi communiter dare solent, quærent aliqui varias congruentias, quasi topicas rationes, quas omnino stultum est ad trutinam solidorum argumentorum velle revocare. Tales sunt duæ illæ ratiunculæ, quas Kemnitius exagandas suscepit; et vel falso ipse credidit, vel callide credi voluit, in illis fundamenta Catholice sententiæ contineri. Itaque negamus, rationes illas, fundamenta esse nostræ

sententiæ, præsertim cum in ipsa Ecclesia, in qua de dogmatibus fidei omnes idem dicunt, ejusmodi ratiunculæ, ut a quibusdam simpliciter proferuntur, sic ab aliis libere refellantur.

Secundo objicit hoc modo: « Non obscure, inquit, dicunt, carniū eam esse immunditiam, quod in homine pravus carnis concupiscentias excitent. An hæc procul absint a Tatianorum et Manichæorum fundamentis, lector judicet ».

Respondeo: carniū esum seminarium esse libidinis, testantur omnes Patres, ac potissimum S. Hieronymus lib. II. adversus Jovinianum: testatur ratio, quam supra posuimus: testatur experientia, quam nemo negare potest. Proinde stupidus sit Kemnitius, necesse est, si id negandum putet. Sed non ideo tamen caro immunda censi debet, neque immunda a Catholicis nominatur, quia concupiscentias excitet. Non enim ideo creata est a Deo, vel concessa in cibum, ut concupiscentias excitet, sed ut moderate sumpta corpus reficiat et sustentet; proinde abusus immoderate vescentium carnibus, non ipsa natura carniū vituperatur: Non ego (inquit Augustinus lib. X. Confessionum cap. 31.) immunditiam obsonii timeo, sed immunditiam cupiditatis ».

Quare ergo, inquires, non prohibet Ecclesia immoderatum usum carniū potius, quam ipsum esum? Ratio est in promptu, nam generatim usus immoderatus, tum carniū, tum aliarum omnium rerum, jure naturali et divino prohibitus est, ut non fuerit opus nova aliqua lege; particulatim autem definire quantum sit cibi sumendum, sive ex carnibus, sive ex aliis rebus, non potuit Ecclesia ullo modo. Lex enim debet esse generalis, et omnibus in commune proposita; non potest autem certa mensura cibi communiter statui, cum variæ sint hominum complexiones, et quod uni non est satis, alteri sit nimium. Itaque quoniam Ecclesia de quantitate cibi sumendi, legem ferre non poterat, de sola qualitate legem tulit, et quamvis qualitas moderate sumpta non sit mala, tamen quia ut plurimum abusus immoderationis irrepsit, Ecclesia ad carnis petulantiam cohibendam, certis temporibus esum carniū simpliciter interdixit.

Quod vero Kemnitius dicit, hæc non abesse a fundamentis Tatianorum et Manichæorum, indicat, eum in historiis, et in doctrina antiquitatis valde negligenter esse versatum.

Sic enim scribit S. Epiphanius de Encratitis Tatiani discipulis: « Animata abominantes interdiciunt, non continentiae gratia, neque honestae vitae, sed ob timorem, et imaginationem: ut non condemnentur ab animatorum esu ». Ubi vides (Epiphanius teste) Tatiani discipulos non continentiae gratia, ut nos facimus, sed metu naturalis immunditiae carnibus abstinuisse. Quod etiam indicat S. Hieronymus lib. I. in Jovinianum non longe a principio, ubi dicit, Catholicos non abstinere a cibis juxta errorem Tatiani, qui cibos a Deo creatos ad utendum simpliciter interdixit. Et in secundo postea libro in eundem Jovinianum, dicit, Catholicos abstinere a carnibus continentiae gratia, quia carnis esus seminarium est libidinis.

De Manichæis autem testatur S. Augustinus lib. de hæresibus cap. 46. carnes ab eis non comedi, quia dum occiduntur, fugit ab eis divina substantia, id est, anima, et solum remanet corpus, quod a malo principio factum, indignum est, quod a fidelibus comedatur: « Nec vescuntur, inquit, carnibus, tamquam de mortuis, vel occisis fugerit divina substantia, tantumque ac tale inde remanserit, quod jam dignum non sit in Electorum ventre purgari. Nec ova saltem sumunt, quasi et ipsa cum franguntur expirent, nec oporteat ullis mortuis corporibus vesci ». Et infra: « Nam et vinum non bibunt, dicentes, fel esse principium tenebrarum etc. ». Et infra cap. 70. de Priscillianistarum hæresi loquens: « Carnes, inquit, tamquam immundas escas etiam ipsa devitat ».

Judicet ergo lector, utrum ratio abstinentiae Catholicorum a fundamentis Tatianorum et Manichæorum non longe absit: an potius Kemnitii objectio cum aperto mendacio, et calumniandi libidine sit conjuncta.

Tertio objicit ciborum benedictiones, atque inde opinionem immunditiae naturalis colligere nititur: « Omnium, inquit, clarissime causa prohibitionis ciborum quorundam, in Ecclesia Pontificia inde colligitur, quod in consecrationibus suis expressis verbis petunt, ut Diaboli vis, ac potestas a creaturis expellatur, et per consecrationes hoc accipiant, ut sint sanitas mentis et corporis. Ergo sentiunt creaturas per se, et prohibitis temporibus quando non consecrantur, a potestate Diaboli infectas inquinare, et corpus et animam, nisi Diabolus Pontificiis exerationibus inde exorcizetur. Hæc certe sunt ipsissima fundamenta Tatianorum et Mani-

chæorum, quos cum damnare se simulent, quo modo suam prohibitionem iisdem fundamentis subnixam, defendere possint, lectoris sit judicium ».

Respondeo: Piget profecto tempus terere in ejusmodi calumniis refellendis. Sed quid faciam, cum adversarius hanc objectionem tanti faciat, ut propter eam triumphum canere non vereatur? Primum, si ex benedictione ciborum cognosci posset causa, cur Ecclesia catholica certos cibos jejunantibus interdiceret; non solum a carnibus, sed etiam a pane, oleis et aqua in Quadragesima nos abstinere, adversarius existimare deberet. Nam ista etiam in Ecclesia benedicuntur, et formulas benedictionum ipse etiam Kemnitius citat. At quis nescit panis, et olerum, et ipsius aquae usum esse maximum in Quadragesima?

Deinde, si diebus jejuniorum non vesceremur carnibus, quia tunc destituimur his benedictionibus, et ideo carnes ut immundas horreremus (id enim Kemnitius dicit in sequenti pagina), certe non solum in Quadragesima, sed etiam toto anno carnibus abstinere. Rari enim sunt, qui carnes juxta formulas illas benedicti curent, nisi in ipso die Paschatis. Plurimi quoque ne illo quidem die benedictionem istam expetunt, quippe qui sciunt ritum hunc esse liberæ observationis, non alicujus necessitatis. Ignorat igitur Kemnitius, et quid loquatur, et de quibus affirmet.

Tertio, si Catholici crederent (ut Kemnitius somniat) benedictione mundari carnes pecorum et avium, ac de prohibitis licitas fieri: quis prohiberet in Quadragesima carnes ejusmodi benedictione purgare, ac deinde libere illis vesci? neque enim usquam interdixit Ecclesia, ne cibi quicumque quolibet tempore benedicantur.

Denique, nullus Catholicorum est tam rudis, qui existimet, cibos esse vel illicitos, vel immundos nisi certa illa formula benedicantur. Sed ideo peracto jejuniæ Quadragesimæ solent plerique ipso die Paschatis carnes et ova deferre ad sacerdotes, ut benedicantur: quoniam redituri ad esum carniæ et ovorum, pie cupiunt, novum illum cibum quasi de manu Domini recipere, et sacerdotali benedictione juvari, ut eo sobrie et salubriter uti possint, atque ita et corpori et animæ prosint.

Porro exorcizatio dæmonum, quæ in aquæ potissimum benedictione adhibetur, non eo

refertur, quasi putemus, aquam a Diabolo inquinari, ut ea jam uti non liceat, nisi benedicatur. Sed quoniam scimus, Diabolum sæpe uti creaturis Dei bonis in nostram perniciem, ideo et signo crucis munimus creaturas, quibus uti volumus, et Deum precamur, ut non sinat, res illas a Diabolo converti nobis in malum.

Ad extremum illud hoc loco addendum est, Kemnitium laudare veteris Ecclesiæ morem, quæ ad mensam in prandio utebatur illa benedictione: « Oculi omnium in te sperant, Domine, etc. ». Et ad cœnam: « Edent pauperes et saturabuntur etc. ». Quasi nostro tempore illæ benedictiones exolverint, et in earum locum subintraverint particulares illæ benedictiones carniæ, ovorum etc. Sed mera calumnia est ad imponendum simplicibus excogitata. Nam benedictiones et gratiarum actiones, quas ipse tamquam veteris Ecclesiæ laudat, fuerunt semper et sunt in communi usu catholice Ecclesiæ, et habentur in Romanis Breviariis, tum antiquis, tum novis integræ omnino, ut eas Kemnitius quasi depromptas ex antiquitate describit. Neque enim Ecclesia catholica similis est synagogis ipsorum, quæ singulis annis, non solum ritus, sed etiam fidem mutant. Particulares autem illæ benedictiones a paucis (ut diximus) et raro, et sine ulla obligatione quæruntur.

CAPUT V.

Ad rationem jejunii abstinentiam a certis cibis, ac potissimum a carnibus pertinere.

Probandum nunc superest, ad rationem jejunii abstinentiam a certis cibis, atque a carnibus potissimum pertinere. Adversarii siquidem solum in genere abstinentiam a nimio, et lauto cibo, non autem in particulari ab aliquo genere cibi, ad rationem jejunii pertinere contendunt.

Primum igitur sententiam nostram probant exempla Scripturarum et Patrum. Si quidem piorum consuetudo optima est interpres Ecclesiasticarum traditionum et legum. Daniel cap. x. describens formam jejunii sui: *In diebus illis, inquit, ego Daniel lugubam trium hebdomadarum diebus, panem desiderabilem non comedi: et caro, et vinum*

non introierunt in os meum (1). Hic videmus non solum abstinentiam a pane desiderabili, qui ad lautitias a Kemnitio refertur: sed etiam in specie a carnibus et vino. S. Joannes Baptista, cujus vita perpetuum jejunium fuit, non solum a lautitiis in genere, sed in specie ab omni cibo et potu abstinere, præterquam a locustis et melle sylvestri, ut habemus Matthæi III. S. Petrus Apostolorum Princeps pene semper jejunans, nihil aliud sumebat in cibum, nisi lupinos minuto asse veneuntes, ut scribit Gregorius Nazianzenus in oratione de pauperum amore. S. Matthæus Apostolus oleribus, baccis et seminibus, non autem carnibus vesceretur, teste Clemente Alexandrino lib. II. Pædagogus, cap. 1. S. Jacobus item Apostolus a carnibus et vinose abstinere, ut Eusebius refert lib. II. historiar. cap. 22. S. Timotheum a vino ordinarie abstinere solitum fuisse, perspicuum est ex verbis illis Apostoli Pauli I ad Timoth. v. *Noli adhuc aquam bibere, sed utere modico vino propter stomachum, et frequentes tuas infirmitates* (2).

Primi illi Christiani, qui apud Alexandriam a D. Marco erudiebantur, ad vesperam tantum cibum sumere, et a carnibus et vino abstinere solebant, ut ex Philone refertur Eusebius lib. II. histor. cap. 17. S. Epiphanius her. 29. quæ est Nazaræorum, et sanctus Hieronymus in lib. de viris illustribus in Philone. S. Epiphanius in compendiarie doctrina, quæ habetur in fine librorum adversus hæreses, testatur, multos fuisse, qui sponte abstinere a carnibus per totum annum: sed in hebdomada, quæ sanctum Pascha præcedit, totam Ecclesiam perseverare solitam in esu siccorum. Cyrillus Hierosolymitanus Catechesi 4. dicit, Christianos jejunantes abstinere a carnibus. S. Basilius orat. 1. de jejuniis. S. Chrysostomus hom. 6. in Genesim. Theophilus Alexandrinus lib. III. Paschali. S. Augustinus lib. xxx. contra Faustum cap. 5. et alii Patres passim docent, in Quadragesima cessare usum carniæ. Sanctus Hieronymus lib. v. adversus Jovinianum ex instituto probat, bonam esse abstinentiam a carnibus et vino. Et in epist. ad Eustochium de custodia virginitatis scribit, apud multos Anachoretas continua per totum annum fuisse jejunia, et a vino et carnibus abstinentiam. Similia tradunt S. Augustinus lib. I. de moribus Ecclesiæ cap. 31.

(1) Dan. X, 2. — (2) I Tim. V, 23.